

Remissyttrande över Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra (S2024:16)

Sammanfattning

Kultur- och fritidsnämnden och socialnämnden i Botkyrka kommun ställer sig positiva till regeringens ambition om att genom statsstöd främja barn och ungas förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter. Vi delar regeringens bild av att möjligheterna till en aktiv och meningsfull fritid i dag är mycket ojämnt fördelade till följd av hushållens olika ekonomiska förutsättningar.

På ett övergripande plan ställer vi oss dock tveksamma till om förslaget om fritidskort är ett resurseffektivt sätt att uppnå reformens mål om att främja barn och ungas deltagande i fritidsaktiviteter. Som framgår av promemorian krävs en omfattande och mycket kostsam statlig administration för fördelningen av statsstödet. Vi anser att regeringen genom att använda befintliga offentliga strukturer, exempelvis kommuners samverkan med lokalt föreningsliv, skulle kunna säkerställa att en betydligt större del av de avsatta medlen kommer barn och unga till gagn.

Även i den specifika utformningen av förslaget har vi identifierat flera problem. Dessa är kopplade till regleringar som inte ligger i linje med hur Botkyrka kommun och vårt lokala föreningsliv arbetar med barn och ungas fritidsaktiviteter. En sådan är åldersspannet 8–16 år, vilket vi anser godtyckligt och avvikande från etablerade definitioner. En annan är kriterierna för vissa utförare, där vi anser att femårsgränsen för etablerad verksamhet kommer att utestänga många viktiga och kompetenta aktörer. En tredje är regeln om att en fritidsaktivitet måste genomföras vid minst tio tillfällen under en sexmånadersperiod. Vi ställer oss frågande till varför exempelvis kolloverksamhet därmed ska exkluderas från aktiviteter som är möjliga att bekosta med fritidskortet.

Om yttrandet från kultur- och fritidsnämnden och socialnämnden i Botkyrka kommun

Yttrandet över remissen Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra (S2024:16) har tagits fram av kultur- och fritidsnämnden i samråd med socialnämnden i Botkyrka kommun. Båda nämnderna står bakom yttrandets slutsatser och ställningstaganden. Socialnämnden har i vissa fall lämnat fördjupade kommentarer om avsnitt i promemorian som är av stor vikt för nämndens ansvarsområden. Dessa redovisas för tydlighets skull under egna rubriker.

Avgränsningar för yttrandet från kultur- och fritidsnämnden och socialnämnden i Botkyrka kommun

Kultur- och fritidsnämnden och socialnämnden har i remissvaret bedömt förslaget om fritidskortets utförande utifrån perspektivet hur det påverkar målgrupperna för våra verksamheter och samarbeten i kommunen. Vi har därmed inte tagit ställning till de detaljfrågor om myndighetsadministration och liknande som också detaljeras i promemorian.

Medskick angående Folkhälsomyndighetens kommunikationsuppdrag kopplat till fritidskortet

Av promemorian framgår att Folkhälsomyndigheten ansvarar för målgruppsanpassad kommunikation avseende fritidskortet. För att satsningen ska uppnå önskade effekter gentemot målgruppen socioekonomiskt utsatta barn och unga vill vi betona vikten av att nå ut med information även till hushåll med svagare kunskaper i svenska. Vi ser även att ansökningsförfarandet för tilldelning och användande av fritidskortet i största möjliga mån behöver utformas med denna målgrupp i åtanke.

Fördjupade kommentarer från socialnämnden

Den avsedda målgruppen riskerar att ha svagare kunskaper i svenska liksom andra sociala och psykosociala hinder som medför att det är svårare att både leta upp och ta till sig information. Kommunikationen bör därför utformas på ett sätt som är inkluderande och lättförståeligt. Användning av samtalsplattformar, visuella hjälpmedel och översättningar kan vara viktiga verktyg för att säkerställa att alla har tillgång till informationen.

I tillägg till detta måste ansökningsprocessen för fritidskortet också ske med målgruppen i fokus. Det innebär att vi bör förenkla procedurer och göra dem mer tillgängliga, exempelvis genom att erbjuda stöd under ansökningsfasen och säkerställa att alla har möjlighet att förstå och utnyttja dessa resurser. På så sätt kan vi verka för en mer jämlik tillgång till fritidsaktiviteter och skapa en miljö där alla barn och unga, oavsett bakgrund, ges möjlighet att utvecklas och delta i samhället.

Fritidskort ska lämnas för barn som är 8–16 år (3.2)

Vi motsätter oss förslaget om att målgruppen för fritidskortet avgränsas till barn mellan åtta och sexton år. Skälen är följande:

- Ålderskategorin 8–16 år är inte i fas med hur Botkyrka kommun definierar barn och unga, vilket kan skapa förvirring i relation till övriga stöd och bidrag.
- Det är vanligt att barn börjar med sin organiserade fritidsaktivitet tidigt i dag. De flesta startar i åldern 5–7 år och skulle därmed exkluderas från fritidskortet.
- Botkyrka kulturskola har stor efterfrågan på verksamhet för barn yngre än åtta år. I våra satsningar i socioekonomiskt svagare områden, finansierade med statliga medel, har verksamhet för de yngsta varit välkomnade och populära.
- Inom idrotten tappar föreningarna ofta ungdomar i senare delen av högstadiet och gymnasiet. Även denna äldre målgrupp som prioriteras av till exempel Riksidrottsförbundet och Botkyrka kommun (som ger ett högre belopp i aktivitetsstöd för ålderskategorin 17–20 år) skulle enligt förslaget exkluderas från att ta del av fritidskortet.

Utifrån ovan angivna skäl föreslår vi en bredare definition av barn och unga, där barn yngre än åtta år och ungdomar äldre än sexton år inkluderas.

Fördjupade kommentarer från socialnämnden

Att inkludera barn i fritidsaktiviteter från en tidig ålder är avgörande för deras sociala, emotionella och fysiska utveckling. Forskning visar att dessa aktiviteter kan ha en betydande inverkan på deras livskvalitet och hälsa i både nuet och framtiden. Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) bör barn i åldern 5 till 17 år delta i minst 60 minuter med måttlig till hög intensiv fysisk aktivitet varje dag. Genom fritidsaktiviteter får barnen inte bara den nödvändiga motionen, utan de lär sig också om vikten av en aktiv livsstil, vanor som de sannolikt fortsätter med som vuxna.

Fritidsaktiviteter bidrar även till en ökad social inkludering. När barn deltar i olika typer av aktiviteter får de möjligheten att träffa jämnåriga och bygga relationer. Barn i tidig ålder som är aktiva i sociala och fysiska aktiviteter upplever en lägre nivå av ensamhet och utanförskap. Dessa sociala interaktioner är viktiga för att utveckla empati, kommunikationsförmåga och samarbetsförmåga, vilket är centrala färdigheter som de bär med sig genom livet.

Fritidskort ska beviljas vårdnadshavare som är folkbokförda i Sverige och har barnet bosatt hos sig (3.2)

Vi uppmanar Socialdepartementet att säkerställa nyanlända barn och ungas möjligheter att ta del av fritidskortet. I en kommun med Botkyrkas demografi är det nödvändigt att en av de ekonomiskt svagaste grupperna i samhället inte exkluderas. Kommunens tidigare erfarenheter av att tillsammans med det lokala föreningslivet arrangera kostnadsfria fritidsaktiviteter för nyanlända barn är att detta är både uppskattat och högt efterfrågat, samt att de ekonomiska trösklarna annars skulle ha utestängt målgruppen.

Fördjupade kommentarer från socialnämnden

Att delta i fritidsaktiviteter är av stor betydelse för nyanlända barn och unga, både för deras individuella utveckling och för deras integration i det svenska samhället. Fritidsaktiviteter erbjuder en plattform där dessa barn och unga kan bygga relationer, utveckla sina färdigheter och få en känsla av tillhörighet.

Fritidsaktiviteter fungerar för nyanlända barn och unga som en viktig social arena. Genom att delta i aktiviteter får de möjlighet att träffa jämnåriga, och detta kan vara avgörande för deras sociala integration och välmående. Vänskapsband som knyts i sådana miljöer kan skapa en känsla av gemenskap och stöd, vilket är särskilt viktiga aspekter för barn och unga som kan känna sig isolerade i en ny miljö.

Fritidskortet ska få användas för betalning av avgifter för fritidsaktiviteter som tillhandahålls minst tio gånger under en sammanhängande period om sex månader (3.4)

Vi motsätter oss förslaget om att fritidskortets regelverk för godkända fritidsaktiviteter utformas på denna detaljnivå. Skälet till detta är att många aktiviteter som vi anser bidrar till satsningens övergripande mål om en aktiv fritid i gemenskap med andra exkluderas. Som exempel kan avgifter för deltagande i ett kolloläger inte betalas med fritidskortet enligt gällande förslag.

Fritidskortet ska också få användas för betalning av avgifter för hyra av utrustning och hjälpmedel som möjliggör deltagande i fritidsaktivitet (3.4)

Vi instämmer i förslaget att avgifter för utrustning och hjälpmedel ska omfattas av fritidskortet. För Botkyrka kulturskolas verksamhet är det mycket positivt att fritidskortet kan användas för hyra av instrument, då dessa avgifter ofta är ett hinder för socioekonomiskt utsatta hushåll. För

idrottsverksamheten finns i Botkyrka redan ett väl fungerande system för kostnadsfri utlåning av sport- och fritidsutrustning som sänker trösklarna för deltagande.

Särskilt fritidskort ska lämnas till vårdnadshavare som under närmast föregående kalenderår fått preliminärt bostadsbidrag (3.5)

Vi motsätter oss förslaget om hur socioekonomiskt utsatta hushåll ska definieras, för mottagande av fritidskortets högre belopp. Skälet är att föreslagen definition skulle exkludera många ekonomiskt utsatta hushåll. I Botkyrka kommun har vi noga följt hur de lokala föreningarna drabbas av exempelvis coronapandemin, inflation och ekonomiskt svåra tider. I den senaste undersökningen från 2023 svarar cirka 40% av föreningarna att de märkt av medlemstapp för barn och unga som en följd av att hushållen har sämre ekonomiska förutsättningar. Detta gäller även aktiviteter som traditionellt attraherar mer resursstarka hushåll, som ridsport och tennis.

Slutsatsen är att även många hushåll med förvärvsarbete, som inte har bostadsbidrag, tvingas avstå från att sätta sina barn och unga i fritidsaktiviteter av ekonomiska skäl. Vi föreslår därför att en bredare definition av ekonomisk utsatthet utreds och får ligga till grund för tilldelning av det särskilda fritidskortet.

E-hälsomyndigheten ska pröva frågor om fritidskort samt tillhandahålla en digital tjänst (4.1)

Vi instämmer i förslaget att E-hälsomyndigheten utöver den digitala lösningen för ansökan och beslut om fritidskort även ska ta fram en lösning för manuell hantering. Hur denna lösning är tänkt att fungera framgår inte av promemorian. Vi vill därför understryka vikten av att även personer som av olika anledningar inte kan använda e-tjänsten på ett enkelt och tillgängligt sätt kan ansöka om mottagande och användning av fritidskortet.

E-hälsomyndigheten ska pröva frågor om fritidskort samt tillhandahålla en digital tjänst (4.1)

Vi instämmer i förslaget att E-hälsomyndigheten utöver den digitala lösningen för ansökan och beslut om fritidskort även ska ta fram en lösning för manuell hantering. Hur denna lösning är tänkt att fungera framgår inte av promemorian. Vi vill därför understryka vikten av att även personer som av olika anledningar inte kan använda e-tjänsten på ett enkelt och tillgängligt sätt kan ansöka om mottagande och användning av fritidskortet.

Medlemmar i friluftorganisationer och barn- och ungdomsorganisationer ska ha bedrivit verksamhet i

minst fem år för att kunna registreras som utförare (5.2.3)

Vi motsätter oss förslaget om att medlemmar i friluftorganisationer och barn- och ungdomsorganisationer ska ha bedrivit verksamhet för barn i åldrarna 8–16 år i Sverige i minst fem år för att kunna registreras som godkända utförare av Försäkringskassan. Vi anser att kravet är för högt satt, då det finns många relativt nystartade föreningar som är både seriösa och samhällsnyttiga men endast bedrivit verksamhet i ett par år som då skulle exkluderas från fritidskortet. Vi föreslår att gränsen i stället sätts vid två års verksamhet, då inkluderas föreningar som startade innan fritidskortet började utredas.

I detta ärende har Linus Söderling, biträdande förvaltningsdirektör och verksamhetschef Bad, idrott och motion, beslutat. Leonard Frejrud Carlsson, utredare kultur- och fritidsstaben, har varit föredragande. I handläggningen har också Lina Fröberg, verksamhetsutvecklare socialförvaltningen, Rima Haro, enhetschef Botkyrka kulturskola, och Marianne Ericsson, enhetschef Botkyrka kulturskola, deltagit.

§ 192

Svar på remiss av departementspromemoria Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra (Ds 2024:16) KS/2024:00514

Beslut

1. Kommunstyrelsen godkänner kultur- och fritidsnämndens remissyttrande över remissen ”Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra (Ds 2024:16) med hänvisning till kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse med remissyttrande.
2. Kommunstyrelsen beslutar om omedelbar justering.

Sammanfattning

Kultur- och fritidsnämnden har mottagit en remiss från Socialdepartementet gällande ”Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra”.

Fritidskortet är ett statligt stöd riktat till barn och unga, aviserat i regeringens budgetproposition för 2023. Syftet med satsningen är att ”främja barn och ungas förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter som bidrar till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra”. Ärendet har handlagts i samråd med socialförvaltningen.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelseförvaltningens förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt förslaget.

Särskilt yttrande

Ebba Ebtesam Zino (KD) lämnar ett särskilt yttrande, [bilaga](#).

Expedieras till:

Socialdepartementet

Särskilt yttrande

Kommunstyrelsen

2024-10-07

Svar på remiss av departementspromemoria Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra (Ds 2024:16)

Fritidskortet är en satsning för att främja barns och ungas deltagande i idrott, kultur, friluftsliv och föreningsliv. Detta initiativ tar sikte på att öka tillgången till meningsfulla fritidsaktiviteter, särskilt för barn i ekonomiskt utsatta hushåll. Vi vet att kostnaderna för att delta i fritidsaktiviteter är en tröskel in i föreningslivet för många barn och unga. Det är därför viktigt att barn som idag inte når föreningslivet på grund av ekonomiska hinder inkluderas i detta stöd. Barns och ungas möjligheter att delta i fritidsaktiviteter ska inte avgöras av plånbokens storlek.

Fördelarna med Fritidskortet är många:

-Ekonomisk avlastning för familjer: Genom att fritidskortet riktar sig direkt till barnet och familjen, blir det en konkret avlastning för hushållens ekonomi. Familjer som lever under ekonomisk press slipper oroa sig över att behöva välja mellan grundläggande behov och barnens fritidsaktiviteter. Till skillnad från andra stöd går medlen enbart till aktiviteter, vilket säkerställer att dessa resurser används för sitt avsedda syfte.

Ökad tillgänglighet till aktiviteter: Fritidskortet främjar barns och ungas aktiva deltagande i en mängd olika fritidsaktiviteter. Genom att subventionera aktiviteterna blir det möjligt för fler barn, oavsett ekonomisk bakgrund, att delta i idrott, kultur och föreningsliv. Detta ökar sannolikheten att barn kan fortsätta delta även efter 10–11-årsåldern, då kostnader ofta leder till avhopp.

Långsiktig effekt och samhällsnytta: Fritidskortet är en långsiktig reform med potential att på sikt utvidgas till fler aktiviteter och utförare. Detta kommer att stärka föreningslivet genom att fler barn engageras, vilket i sin tur bidrar till en positiv samhällsutveckling där fysisk aktivitet och kulturell gemenskap får en central roll.

Främjar hälsan: Det är känt att svensk ungdom i allt högre grad blir stillasittande, vilket har lett till en försämrad motorik och en ökning av ohälsa och sömnproblem. Genom att uppmuntra till mer fysisk aktivitet kan Fritidskortet bidra till bättre hälsa och minska de negativa effekterna av ökad skärmtid och inaktivitet.

Rättvis fördelning av resurser: En av de största styrkorna med Fritidskortet är att det införs ett differentierat belopp. Barn i ekonomiskt utsatta hushåll får ett större belopp (2 000 kr) än andra (500 kr), vilket innebär att resurser riktas dit de behövs som mest. Detta är särskilt viktigt då det ofta är barn i dessa hushåll som har svårast att delta i fritidsaktiviteter.

Digital enkelhet och tillgänglighet: Fritidskortet kommer att hanteras genom en digital tjänst, vilket gör det enkelt för vårdnadshavare att ansöka och använda stödet. Den digitala lösningen minskar den administrativa bördan och gör det smidigt att använda kortet till betalningar hos godkända utförare. Detta innebär att fler familjer kan dra nytta av stödet utan krånglig administration. I den digitala tjänsten kan vårdnadshavaren ta del av viktig information om fritidskortet; t.ex. det aktuella saldot för varje barns fritidskort och vilka utförare av fritidsaktiviteter som omfattas av fritidskortet.

Sammanfattningsvis är Fritidskortet ett innovativt och kraftfullt verktyg för att förbättra barns och ungas hälsa, öka deras tillgång till fritidsaktiviteter och skapa ett mer jämlikt samhälle. Det tar hänsyn till ekonomiska skillnader, samtidigt som det erbjuder en praktisk och användarvänlig lösning för familjer över hela landet. Vi kristdemokrater är övertygade om att Fritidskortet kommer att ha en positiv effekt och ge alla barn goda möjligheter att delta i fritidsaktiviteter för ökad samvaro och möjlighet till motion. Detta är också en viktig del i det förebyggande arbetet mot psykisk ohälsa och ensamhet hos barn och unga.

Stefan Dayne (KD)

Yusuf Aydin (KD)

Ebba Ebtesam Zino (KD)